

at „efter Udløbet af denne Tid (1ste Januar 1862) staaer Afdgangen til disse Næringer aaben for Enhver, imod at erlægge den for Handelsnærings fastsatte Betaling“, og længere nede i Paragraphen, hvor det hedder: „Der den 1ste Januar 1862 drive saadan Handel“, har jeg foreslaaet tilføjet: „naar denne ikke er forenet med Haandværksdrift“. De Herrer ville let kunne see, at Tanken er den, at jeg ikke vil have, at Haandværk og Handel ialmindelighed skulle kunne forenes, men at kun disse her nævnte særskilte Brancher af Handel skulle kunne forenes med Haandværksdrift, og det giver ikke Bedkommende Ret til, saaledes som Slutningen af den første Passus i Paragraphen lyder, derved efter § 32 at blive Kjøbmand. Først, hvis en saadan Haandværker senere skulde komme til den Erkjendelse, at den Handelsberettigelse, han var i Besiddelse af, f. Ex. som Porcellains- og Pottehandler, fik et saadant Omfang, at Haandværket blev det mindre, og at han skjød denne tilside, da maatte den samme Ret indtræde for ham som for alle dem, der, naar Loven vedtages, ere i Besiddelse af en saadan Handelsbevilling. Jeg skal ikke indlade mig paa en nærmere Udvikling heraf, thi det forekommer mig at ligge tydeligt for, at, naar Concurrencen, som uundværligt vil indtræde i en meget stor Grad, muligvis vil have trykket flere af de nuværende Haandværkere, som ville være til paa den Tid, da Loven træder i Kraft, saa maa man anvise dem en Vej, hvorved de ville kunne souteneres sig og supplere det Manglende, som Haandværket ikke vil kunne give dem.

J. N. Hansen: § 21 i Udkastet bestemmer, at det skal være saavel Kjøbstads- som Landhaandværkere tilladt at arbejde gjensidigt for Kjøbstad og Land. Den bestaaende Tilstand er nu den, at af Hensyn til Kjøbstadernes Bestaaen have disse Haandværkere fuld Frihed til at drive deres Haandværk i saa stor Udstrækning, som de kunne og ville, hvorimod man med Hensyn til Udøvelsen af Haandværksdriften paa Landet har sat langt snevrere Grændser. Det er saaledes ikke alene forbudt Landhaandværkeren at arbejde for Kjøbstadbeboeren, men Landhaandværksdriften er

ogsaa underkastet mange andre indskrænkende Bestemmelser. Ingen kan saaledes nedsette sig paa Landet uden Bevilling, deels fra Amtet og deels fra Ministeriet, og paa den Bevilling, Bedkommende erhverver til at drive et Haandværk, kan han ikke holde nogen Medhjælp, han maa forskaffe sig en ny Bevilling, for at faae Lov til at holde en saadan, og da denne som oftest indskrænker sig til at holde en Svend og en Dreng, er Udøvelsen af Haandværket i sit hele Omfang i de fleste Fag formeent Bedkommende, ligesom det ogsaa er afspejlet inden meget snevre Grændser, hvad de maae forskædige i Haandværket. Disse indskrænkende Bestemmelser have været givne, som det hedder i Motiverne til det oprindelige Lovudkast, for at sikke Kjøbstadernes Interesser og Bestaaen. Efter Nutidens Betragtning er det ikke længer rigtigt at overholde disse Stranker; det er aldeles i sin Orden, idet Landet har Krav paa, at Landhaandværkerne faae den selv samme Ret til at udøve Haandværket i det Omfang, de kunne, paa det Sted, hvor de nedsette sig, men det forekommer mig, at, naar man gaaer dette Skridt videre, som indeholdes i § 21, saa gjør man et saa voldsomt Spring, at det ikke kan Andet end meget forsøge det Tryk, som Kjøbstadterne ville lide ved denne Lov, og man gaaer endnu et Skridt videre, nemlig ved at give de Haandværkere, der nedsette sig paa Landet, Ret til ogsaa at arbejde for Kjøbstadbeboerne. Ifølge Bestemmelser i denne Lov kunne de vigtigere Haandværkere, det vil sige, de Haandværkere, som Beboerne saa at sige daglig trænge til, etablere sig ligeop til Kjøbstadens Grund, altsaa uden nogen Afstands Bestemmelse, og naar man ved denne Paragraph ogsaa giver dem Ret til at arbejde for Kjøbstadbeboerne, saa kan det ikke forundre, at de, da de ere etablerede paa et Sted, hvor det i flere Henseender er billigere for dem at leve, hvor navnlig Hunsleien og deres Afgifter til Communen ere betydeligt ringere end de tilsvarende Byrder i Kjøbstadterne, ville kunne undersælge Kjøbstadhaandværkerne saaledes, at det vil skade disse overordentligt; det er idetmindste min Tro, at nogle Aar, efterat denne Lov er udkommen, vil den bevirke en Synken i Kjøbstadetiendommenes Værdi. A.